

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра технологічної освіти

НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ

Навчальний посібник

Умань

2014

УДК 371.1
ББК 74.204.21н
Н 34

Рецензенти: Коберник О. М. – доктор педагогічних наук, професор (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)
Цина Ю. А. – доктор педагогічних наук, професор (Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка)
Ткачук С. І. – доктор педагогічних наук, професор (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)

Рекомендовано до друку Вченою радою
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол №9 від 29 квітня 2014 року)

Наукова організація праці вчителя технологій : навчальний посібник / уклад.
Віталій Васильович Бербец. – 2-е видання, доповнене. – Умань : , 2014. – 163 с.

Наукова організація праці вчителя технологій

Навчальний посібник

Укладач Віталій Васильович Бербец

У посібнику розкрито загальнотеоретичні та практичні питання наукової організації праці вчителя технологій. Розглянуто сутність наукової організації педагогічної праці, проаналізовано принципи та методи впровадження наукової організації праці в педагогічну діяльність, охарактеризовано комплексний підхід у навчальній діяльності школярів. Розкрито сутність передового педагогічного досвіду та процесу розвитку педагогічної творчості вчителів з точки зору наукової організації праці.

Також у посібнику розкрито особливості наукової організації діяльності вчителя та учнів у шкільних майстернях та організаційні вимоги до занять з урахуванням фізіологічних особливостей школярів.

Посібник призначений студентів вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності «Технологічна освіта», вчителів трудового навчання та технологій.

ПЕРЕДМОВА

Проблема організації праці вчителя у світлі найважливіших ідей і принципів наукової організації педагогічної праці (НОПП) є актуальною для сучасної педагогічної теорії та практики.

Ще в 20 – 30-ті роки робилися спроби впровадити в практику шкіл країни загальні ідеї НОПП, однак безуспішно. В 60-ті роки знову постало питання про необхідність творчого перетворення загальних ідей НОПП з урахуванням специфіки різних видів педагогічної діяльності. Це завдання вдалося вирішити лише спільними зусиллями вчених (Боголепова В. П., Золотарь К. І., Колесникова Н. Ф., Турченка В. Н., Урсу А. П., Черпинского Л. В. і інших), педагогів-ентузіастів (Абасова А. А., Врубеля В. В., Гоерца В. А., Горбатова Д.О., Іванова І. А., Каменевої Г. І., Лаврентьєвої В. З., Русаківа Б. А., Савинова І.В., Сербинова С. М. та інші), а також учителів і керівників шкіл, що стали згодом ученими-педагогами (Асадовою Р., Косаревим А. З., Морщагіним В. Ф., Шалаєвим І. К. та інші). Успішному розв'язанню завдань НОПП усіляко сприяли дослідження вчених педагогів і психологів (Бабанського Ю. К., Давидова В. В., Занкова Л. В., Кузьміної Н. В., Кабанової-Міллер Е. Н., Ломова Б. Ф., Скаткина М. Н., Тализіної Н. Ф., Щукиної Г. І. і ін.).

Конкретний досвід роботи з НОПП повинен, на наш погляд, узагальнюватися за фахом учителів, видам педагогічної діяльності й у підсумку стати складовою частиною окремих методик викладання, навчання та виховання, висвітлюватися на сторінках методичних журналів. Однак для цього необхідно дослідити в загальнопедагогічному аспекті НОПП. Потрібно ще й додаткові дослідження з окремих проблем НОПП вчителя.

Вирішення завдань НОПП, з одного боку, пов'язане з регламентацією, тому що без цього немислимо керування навчально-виховним процесом, а з іншого – вимагає творчого підходу. Це протиріччя діалектичне. Воно дозволяється успішно за умови, якщо педагогічна творчість є провідною стороною діяльності вчителів, якщо педагог володіє науковими методами праці.

Врахування анатомо-фізіологічних, психологічних особливостей впливає на підвищення працездатності суб'єктів педагогічної взаємодії, якісні показники навчально-виховної діяльності у загальноосвітніх. З метою активізації пізнавальної самостійності, збереження фізичного й психічного здоров'я учнів важливо забезпечувати відповідність умов режиму навчання їхнім психофізіологічним особливостям, а також здійснювати науково обґрунтований вплив на формування і розвиток особистості, підвищення працездатності та функціональних можливостей організму, розширення його адаптаційних можливостей.

Результативність заходів з наукової організації праці можна забезпечити за умови творчої реалізації прогресивних ідей зарубіжних і вітчизняних концепцій, в яких враховано результати педагогічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних, психофізіологічних та інших досліджень, що істотним чином впливають на ефективність навчально-виховного, навчально-

виробничого процесів. Розв'язання завдань наукової організації праці у закладах освіти можливе на основі міждисциплінарних досліджень, зокрема з технічних, економічних, медичних, біологічних, філософських, психологічних, педагогічних та інших наук. Викладене вище дозволяє стверджувати, що створення оптимальних умов для праці вихованців загальноосвітньої і професійної школи залежить від творчої співпраці педагогів, психологів, лікарів, психотерапевтів, економістів, менеджерів освіти, спеціалістів з дитячої демографії, архітекторів, ергономістів та інших фахівців.

Системне дослідження проблеми НОПП потребує обґрунтування цілісного концептуального підходу до визначення її сутності та специфіки, розробки і реалізації цілеспрямованої системи заходів, запровадження відповідних курсів і спецкурсів у навчальний процес вищих педагогічних навчальних закладів, а також загальноосвітньої і професійної школи.

Таким чином, наукова організація педагогічної праці покликана звільнити вчителя від рутинних операцій, від шаблону, навчити працювати творчо. А творчий стиль далекий суб'єктивізму, опирається на науковий підхід до всіх суспільних процесів. Він припускає високу вимогливість до себе й іншим, виключає самовдоволення, протистоїть будь-яким проявам бюрократизму й формалізму. Творчий стиль у роботі вчителя – застава того, що школа успішно впорається із завданням навчити кожного школяра вчитися, жити й працювати.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Розділ 1. Основи наукової організації педагогічної діяльності.....	5
1.1. Сутність наукової організації педагогічної праці.....	5
1.2. Закони та принципи наукової організації праці педагога.....	10
1.3. Управління як функція наукової організації праці.....	16
1.4. Теорія і практика управління процесом педагогічної діяльності.....	17
1.5. Основні фактори та найважливіші проблеми організації педагогічної праці.....	21
Розділ 2. Принципи та методи впровадження наукової організації педагогічної праці в практику.....	25
2.1. Принципи та методи організації педагогічної дії.....	25
2.2. Принципи та методи виміру процесу і результатів педагогічної праці.....	35
2.3. Загальноорганізаційні принципи і їх методологічне значення...	43
Розділ 3. Досвід наукової організації діяльності вчителів технологій....	47
3.1. Питання загальної організації праці вчителя технологій в школі.....	47
3.2. Організація праці вчителів технологій в процесі підготовки до занять.....	48
3.3. Досвід удосконалювання організації навчального процесу.....	51
3.4. Організація позаурочної виховної діяльності.....	60
Розділ 4. Комплексний підхід до організації діяльності учнів.....	70
4.1. Основні засоби організації діяльності учнів.....	70
4.2. Удосконалення організації за видами діяльності.....	78
4.3. Основні фактори, що визначають діяльність учнів.....	86
Розділ 5. Технологія організації особистої праці.....	90
5.1. Технологія організації часу.....	90
5.2. Технологія роботи із книгою.....	93
5.3. Технологія фіксації та відпрацьовування інформації.....	98
5.4. Технологія відбору та зберігання готової інформації.....	102
Розділ 6. Передовий педагогічний досвід та розвиток педагогічної творчості вчителів технологій.....	104
6.1. Роль особистісних якостей учителя в педагогічній діяльності...	104
6.2. З досвіду розвитку педагогічної творчості.....	109
6.3. Передовий педагогічний досвід – вивчення, узагальнення і поширення.....	113
6.4. Втілення досягнень педагогічної науки в шкільну практику....	118

Розділ 7. Практична реалізація засад наукової організації праці учителя та учнів в шкільних майстернях.....	121
7.1. Нормативи навчальних приміщень для занять трудового навчання.....	121
7.2. Організаційні вимоги до занять з урахуванням фізіологічних особливостей.....	125
Список використаних джерел.....	134
Додатки.....	135